

Reçu CLT / CIH / ITH

Le 24 MARS 2017

N° 0118

Nemateriální
statky tradiční
lidové kultury
v České republice

Intangible
Elements
of Traditional
Folk Culture
in the Czech Republic

Technologie výroby modrotisku *Indigo hand-block print technique*

Zapsán v roce 2014 | Inscribed in 2014

Modrotisk je výsledným produktem techniky zdobení látek, při níž se pomocí dřevěných nebo kovových forem nanese na plátno rezerva - hmota, jež chrání textilii v místech, která se nemají zabarvit. Potištěná látka je poté zastudena barvena v indigové lázni. Výroba modrotisku má své kořeny v Číně. Od počátku 18. století se umění zhotovování této specifické textilie začalo šířit také po Evropě, včetně českých zemí. K prvním odběratelům patřily privilegované vrstvy, proto se také vzory, kterými byla tkanina zdobena, podřizovaly módě jednotlivých historických období. V průběhu 19. století se modrotisk stal oblíbeným i u venkovských obyvatel. Po celém území českých zemí proto byly zakládány četné modrotiskové manufaktury a rukodělné dílny. Změnou hospodářských podmínek ve druhé polovině 19. století se výroba modrotisku udržela pouze ve specifickém prostředí venkova. Uplatnil se zde na ložním prádle a zejména na lidovém oděvu. Charakteristickým znakem výroby byla regionálnost, kdy obyvatelé

Block printing with indigo is a fabric decoration technique which applies reserve - a substance protecting the fabric in places which are not to be dyed - by means of wooden or metal blocks. The printed fabric is then cold dyed in the indigo bath. The production of indigo-printed fabrics has its roots in China. In the early 18th century, the art of making these specific textiles also started spreading in Europe including the Czech lands. The first customers came from privileged classes and therefore the patterns decorating the fabrics were adapted to the fashion of particular historical periods. In the 19th century, indigo-printed products became popular among rural inhabitants. Therefore manufactories and workshops producing indigo-printed fabrics were founded throughout the Czech lands. With the change of economic conditions in the second half of the 19th century, the indigo block print technique survived only in the countryside, where it was applied above all to bedclothes and folk costumes. The production featured

jednotlivých oblastí upřednostňovali vybrané vzory i určité vybarvení modrotiskových motivů, které odpovídaly podobě zdejší hmotné lidové kultury. Příležitostně se modrotisk upravoval také voskováním, které bylo vlastní lidovým vrstvám. Uvedený charakter si výroba modrotisku všeobecně uchovala až do počátku 50. let 20. století, kdy byla přerušena. K obnově došlo díky modrotiskové provozovně Jochových ze Strážnice, Danzingerových z Olešnice na Moravě a krátce také Jiřiny Prouzové z Moravské Třebové, kterým bylo umožněno pracovat v rámci organizace Ústředí lidové umělecké výroby. Ve výrobě modrotisku se kontinuálně pokračovalo a její podstata zůstala nezměněna. V 90. letech 20. století se poslední fungující modrotiskové dílny na našem území, příslušející rodinám Danzingerových a Jochových, osamostatnily. Přestože v současnosti zhotovují i jiný sortiment, navazují na práci svých předků.

a regional peculiarity whereby the residents from particular areas preferred selected patterns and certain colours on the printed motives that corresponded to the local tangible culture. Occasionally the indigo-printed fabrics were treated by waxing which was peculiar to the folk strata. The indigo-printed products kept the abovementioned characteristics until the early 1950s when production was interrupted. The production was renewed thanks to the indigo-print workshops of the Jochs in Strážnice, the Danzingers in Olešnice and – for a short period of time – Jiřina Prouzová's one in Moravská Třebová. All the workshops were allowed to work under the umbrella of the Centre for Folk Art Production. The production of indigo printed fabrics continued and the principle remained unchanged. In the 1990s, the family workshops of the Danzingers and the Jochs, the last ones operating in the Czech Republic, became independent. Although they also produce other goods now, they continue the work of their ancestors.

| Fotografie: Archiv NÚLK
| Photograph: Archives NIFC

